

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Sammanfattning

I betänkandet behandlar finansutskottet regeringens förslag till anslag i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och landsting samt 25 motioner som har väckts under den allmänna motionstiden 2013. Dessutom behandlas regeringens förslag om ändringar i det kommunala utjämningsystemet. Bland motionerna finns alternativa budgetförslag från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområdet vilka uppgår till totalt knappt 93,6 miljarder kronor. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning.

Samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet avstyrks. Utskottet hänvisar i flera av dessa frågor till kommunsektorns förhållandevis stabila ekonomi och till resursförstärkningar som gjorts sedan 2006.

I ärendet finns fyra särskilda yttranden från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna respektive Vänsterpartiet och en gemensam reservation från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet när det gäller regeringens förslag om ändringar i det kommunala utjämningsystemet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Bakgrund	6
Utskottets överväganden	7
Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	7
Budgetpropositionen	7
Motionerna	12
Sammanställning av förslag till ramanslag	16
Kompletterande information	16
Utskottets ställningstagande	18
Reservationer	22
Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (S, MP, V)	22
Särskilda yttranden	24
1. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (S)	24
2. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (MP)	26
3. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (SD)	27
4. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (V)	29
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	32
Propositionen	32
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	32
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag	36
Förslag till anslag för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	36
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	37
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	38
<i>Bilaga 5</i>	
Reservanternas lagförslag	43
 <i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Regeringens anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	9

Tabell 2 Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	16
--	----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

a) Anslag

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 25 punkt 2 och avslår motionerna

2013/14:Fi249 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (båda S),

2013/14:Fi257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:Fi259 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2013/14:Fi277 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD),

2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:Fi284 av Per Bolund m.fl. (MP),

2013/14:Fi294 av Johan Andersson m.fl. (S),

2013/14:Fi295 av Annelie Karlsson m.fl. (S),

2013/14:Fi310 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2,

2013/14:Fi320 av Pia Nilsson m.fl. (S),

2013/14:Fi321 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2013/14:Fi322 av Lena Sommestad m.fl. (S),

2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 16,

2013/14:Sf231 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 7,

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 10,

2013/14:Sf266 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5,

2013/14:So400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24,

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 19,

2013/14:So594 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 6,

2013/14:So616 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 34,

2013/14:Ub360 av Hannah Bergstedt (S) yrkande 1,

2013/14:Ub502 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 7,

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 8 och 9 samt

2013/14:A398 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 10 och 11.

b) Lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 25 punkt 1 och avslår motionerna

2013/14:Fi257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2,

2013/14:Fi308 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 23 och

2013/14:Fi310 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation (S, MP, V)

Stockholm den 19 november 2013

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjørtler (M), Göran Pettersson (M), Peder Wachtmeister (M), Bo Bernhardsson (S), Carl B Hamilton (FP), Marie Nordén (S), Sven-Erik Bucht (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Ulla Andersson (V), Jörgen Andersson (M), Peter Persson (S), Emil Källström (C) och Agneta Karlsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2013/14:1 i de delar som gäller utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner samt ett stort antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2013. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslaget i bilaga 4. Förslagen i motionerna återfinns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2014 och de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet föreslår i sina motioner. I bilaga 3 återfinns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Riksdagen kommer den 20 november 2013 att behandla finansutskottets betänkande 2013/14:FiU1, i vilket propositionens förslag till utgiftsram för bl.a. utgiftsområde 25 behandlas. Summan av utgifterna inom utgiftsområdet får högst uppgå till det belopp som riksdagen kommer att besluta. I betänkande tillstyrker finansutskottet propositionens förslag, enligt vilket utgifterna för utgiftsområde 25 ska uppgå till sammanlagt 93 595 983 000 kronor. Anslagen inom varje utgiftsområde fastställs därefter genom ett särskilt riksdagsbeslut. Finansutskottet lägger i detta betänkande fram förslag beträffande anslagsfördelningen inom utgiftsområde 25 under förutsättning att riksdagen bifaller finansutskottets förslag till utgiftsram för utgiftsområdet.

Bakgrund

Den 25 september 2008 beslutade regeringen om direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppgift att utvärdera och utreda systemet för kommunalekonomisk utjämning (dir. 2008:110). Utredningen antog namnet Utjämningskommittén.08. I april 2011 överlämnade utredningen sitt slutbetänkande Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen (SOU 2011:39). Den 19 december 2012 remitterade Finansdepartementet promemorian Förslag till ändringar i systemet för kommunalekonomisk utjämning, vilken innehåller förslag till ändringar i inkomstutjämningen för kommuner och landsting.

Den 30 maj 2013 beslutade regeringen att begära in Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning. Lagrådet har inte haft något att invända mot förslaget.

Utskottets överväganden

Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar medel inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och antar ändringar i det kommunala utjämningsystemet i enlighet med regeringens förslag. Samtliga motioner avslås.

Jämför reservation (S, MP, V) och särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Budgetpropositionen

Förslag till ramanslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner omfattar tre anslag: 1:1 Kommunalekonomisk utjämnning, 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader samt 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer. Målet för utgiftsområdet är att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting som bidrar till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet.

Det ekonomiska utrymmet för den kommunalt finansierade verksamheten styrs av det övergripande budgetpolitiska ramverket för stabila offentliga finanser om överskottsmål för hela den offentliga sektorn, ett utgiftstak för staten samt kravet på kommuner och landsting att ha en budget i balans. Därutöver kräver kommunallagen att kommuner och landsting har en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Kravet om en budget i balans innebär att budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Om ett negativt resultat skulle uppstå ska enligt kommunallagen (1991:900) det minskade egna kapitalet, som följer av detta, återställas inom tre år, om inte synnerliga skäl föreligger. I bokslutet för 2012 var det 28 kommuner och 4 landsting som redovisade ett negativt balanskravsresultat. Av dessa angav 12 kommuner att det fanns synnerliga skäl för att inte återställa hela eller delar av den försämring av det egna kapitalet som följde av det negativa resultatet. Jämfört med 2011 var det färre kommuner och landsting som redovisade ett negativt resultat och som angav att det förelåg synnerliga skäl.

Målet för god ekonomisk hushållning varierar mellan kommuner och landsting, men ett vanligt förekommande mål är ett resultat som utgör 2 % av skatter och generella statsbidrag. För 2012 uppgick resultatets andel av skatteintäkter och generella statsbidrag till 2,8 % för sektorn som helhet. Kommunernas andel uppgick i genomsnitt till 3,3 % och landstingens andel till i genomsnitt 2 %. Under den senaste femårsperioden har resultatets andel av skatteintäkter och generella statsbidrag för hela sektorn i genomsnitt varierat mellan 1 och 2,9 % per år.

Balanskravet och kravet om god ekonomisk hushållning bedöms ha en stor betydelse för säkerställandet av en ansvarsfull ekonomisk förvaltning i kommunsektorn, minska risken för underskott och bidra till att man når överskottsmålet för hela den offentliga sektorn.

Från och med 2013 har kommuner och landsting också en möjlighet att i goda tider sätta av medel i en resultatutjämningsreserv för att ta dessa i anspråk när de ekonomiska förutsättningarna försämras. I en enkät från Sveriges Kommuner och Landsting har två landsting svarat att de kommer att införa resultatutjämningsreserver 2013. Av kommunerna är det 37 som svarat att de har beslutat eller kommer att besluta att införa resultatutjämningsreserver.

Kommunsektorns finanser

Kommunsektorns finanser bedöms vara förhållandevis stabila 2013–2017, trots ett fortsatt svagt konjunkturläge den närmaste tiden. De totala inkomsterna beräknas öka med i genomsnitt 3,5 % per år 2013–2017. Skatteintäkterna beräknas växa förhållandevis svagt t.o.m. 2014. I takt med att läget på arbetsmarknaden förbättras påverkas även skatteintäkterna, som väntas öka med i genomsnitt 4,9 % per år 2015–2017. Statsbidragen ökar 2014. De generella statsbidragen ökar främst till följd av kompensation för sänkt inkomstskatt för pensionärer, gymnasiereformens finansiering samt förändringar av inkomstutjämnigen. De specialdestinerade bidragen ökar främst till följd av ett ökat antal asylsökande.

Den kommunala konsumtionen väntas öka måttligt under prognosperioden, i genomsnitt med 3,6 % per år jämfört med genomsnittet 2002–2012 som var 4,3 %. Resultatet i kommunsektorn beräknas till 7 miljarder kronor 2014, vilket är en minskning med 3 miljarder kronor jämfört med 2013. Resultatet för 2013 beräknas uppgå till 10 miljarder kronor och förstärks av en återbetalning av sjukförsäkringspremier från AFA försäkring. Återbetalningen påverkar både resultatet och det finansiella sparandet.

Det finansiella sparandet 2014 beräknas till –12 miljarder kronor för kommunsektorn. Jämfört med 2013 är det en försämring med 14 miljarder kronor. Skillnaden mellan det finansiella sparandet och resultatet förklaras i huvudsak av redovisningen av investeringar och avskrivningar. I resultatet, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader, ingår inte årets investeringsutgifter. I det finansiella sparandet ingår däremot investeringarna som

en utgift, vilket drar ner det finansiella sparandet samma år som investeringen görs. Avskrivningar däremot belastar inte det finansiella sparandet men däremot resultatet.

Under perioden 2014–2017 beräknas resultat uppgå till mellan 7 och 12 miljarder kronor. Det finansiella sparandet beräknas uppgå till mellan –12 och –6 miljarder kronor per år 2014–2017.

Antalet sysselsatta i kommunalt finansierad verksamhet uppgick 2012 till drygt 1,2 miljoner personer. Sysselsättningen i kommunalt finansierad verksamhet är därmed tillbaka på samma nivå som före 2009, dvs. före finanskrisens effekter på sysselsättningen. För 2013 bedöms den kommunalt finansierade sysselsättningen öka med ca 1,2 % (ca 14 000 personer) jämfört med 2012. För 2014 fortsätter sysselsättningen att öka men dock i en lägre takt, för att sedan vara i stort sett oförändrad 2015–2017.

Anslagsförslag

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2014 anvisar ramanslagen inom utgiftsområde 25 enligt följande tabell.

Tabell 1 Regeringens anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Tusental kronor

Anslag		Belopp
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	90 128 420
1:2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 462 213
1:3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	5 350
Summa		93 595 983

För 2014 föreslås utgifter inom utgiftsområdet på sammanlagt 93,6 miljarder kronor. Jämfört med 2013 är det en ökning med knappt 4,7 miljarder kronor. Ökningen beror till stor del av en ekonomisk reglering på drygt 2,4 miljarder kronor till följd av att regeringen föreslår en sänkt skatt för pensionärer. Utgifterna ökar också till följd av förslaget om ändringar i systemet för kommunalekonomisk utjämning med 961 miljoner kronor.

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 90 128 miljoner kronor 2014 till anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner och landsting enligt lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och även som ett instrument för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn.

Jämfört med 2013 innebär regeringens förslag en höjning av anslaget med ca 4,5 miljarder kronor. En kompensation med anledning av förslaget om förändringar i inkomstutjämnningen svarar för 961 miljoner kronor av höjningen.

Regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen svarar för ca 1,1 miljarder kronor av ökningen på ca 4,5 miljarder kronor. Regleringarna avser i huvudsak hälso- och sjukvård för personer som vistas i landet utan tillstånd, utökad undervisningstid i matematik i grundskolan samt jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet.

Riksdagens beslut med anledning av propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8) innebar enligt regeringens bedömning effektiviseringsvinster i kommunsektorn till följd av en ökad genomströmning och bättre planeringsförutsättningar. Den sammantagna effektiviseringsvinsten beräknades till 675 miljoner kronor 2012, 895 miljoner kronor 2013, 1 360 miljoner kronor 2014 och 1 930 miljoner kronor fr.o.m. 2015. Med anledning av detta minskades anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning med 675 miljoner kronor för 2012. I budgetpropositionen för 2013 kompenseras kommunerna för den sänkning som gjordes 2012, detta mot bakgrund av att gymnasiereformen trädde i kraft samtidigt som en försvagad konjunktur inföll och elevkullarna minskade. I denna proposition bedöms att gymnasiereformen på kort sikt inte leder till lägre kostnader i den omfattning som tidigare beräknats. Den tidigare planerade besparingen under 2014 och 2015 bör därför enligt regeringen inte genomföras och beloppen för åren därefter minskas.

Övriga regleringar uppgår till ca 2,4 miljarder kronor och avser huvudsakligen regeringens föreslagna skattelättnader för pensionärer.

1:2 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 462 miljoner kronor 2014 till anslaget 1:2 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner enligt lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS.

Enligt en preliminär beräkning från Statistiska centralbyrån (SCB) kommer omslutningen i utjämningsbidraget för LSS-kostnader 2014 att uppgå till 3 462 miljoner kronor, varför regeringen föreslår att detta belopp anvisas. Jämfört med 2013 är det en höjning av anslaget med 165 miljoner kronor.

1:3 Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 5 350 000 kronor 2014 till anslaget 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer.

Under anslaget anvisas medel som får användas för statsbidrag till två organisationer inom det kommunalekonomiska området: Rådet för kommunal redovisning (RKR) och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA).

RKR är en ideell förening för normbildning i kommunala redovisningsfrågor med uppgift att främja god redovisningssed i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning. Medlemmar i föreningen är staten

och kommunerna, som i avtal har förbundit sig att årligen stödja föreningens verksamhet ekonomiskt med vardera högst 1 400 000 kronor per år. I en skrivelse till regeringskansliet i maj 2013 anhöll RKR om ett statligt bidrag för 2014 års verksamhet på 1 400 000 kronor.

Även RKA är en ideell förening. Medlemmar är staten och SKL. RKA tillhandahåller bl.a. nyckeltal i en databas för jämförelser i kommunsektorn. Syftet med databasen är att stödja uppföljningen av måluppfyllelse och resursanvändning i kommuner och landsting. Även i denna förening har medlemmarna i avtal förbundit sig att årligen stödja föreningens verksamhet med högst 3 950 000 kronor vardera. I en skrivelse till regeringskansliet i juni 2013 anhöll RKA om ett bidrag för 2014 på 3 950 000 kronor.

Regeringen föreslår därför att 5 350 miljoner kronor anvisas till anslaget 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning

Kommuner och landsting ansvarar för merparten av den skattefinansierade tjänsteproduktionen i Sverige. En stor del av denna utgörs av välfärdstjänster, t.ex. äldreomsorg samt hälso- och sjukvård. Systemet med kommunalekonomisk utjämning fungerar som ett instrument som ger kommunerna och landstingen samma förutsättningar att tillhandahålla sina invånare likvärdig service oberoende av skattekraft (genom inkomstutjämningen) och strukturella kostnadsskillnader (genom kostnadsutjämningen). Den parlamentariska kommitténs förslag, som presenteras i betänkandet Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen (SOU 2011:39), ligger till grund för de förslag till förändringar och uppdateringar av kostnadsutjämningen som regeringen föreslår. Förändringar föreslås bl.a. i de s.k. delmodellerna för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass och grundskola samt individ- och familjeomsorg. Genom förändringarna ska strukturella kostnadsskillnader mellan olika kommuner och landsting kunna mätas på ett bättre sätt. Vidare föreslår regeringen att dessa föreslagna förändringar i kostnadsutjämningen ska beslutas av regeringen genom förordningsändringar.

När det gäller inkomstutjämningssystemet anser regeringen att det är viktigt att det inte motverkar tillväxt och ökad sysselsättning. I syfte att minska marginaleffekterna för de kommuner och landsting som betalar inkomstutjämningsavgift föreslår regeringen ändringar i inkomstutjämningsystemet, som skiljer sig från utredningens förslag. Regeringen föreslår att inkomstutjämningsavgiften sänks. En sänkt avgift för de kommuner och landsting som betalar inkomstutjämningsavgift innebär att kommuner och landsting som erhåller inkomstutjämningsbidrag påverkas negativt. Visserligen får de ett oförändrat inkomstutjämningsbidrag men de påverkas av att regleringsposten blir lägre. Enligt regeringen bör inga kommuner eller landsting påverkas negativt av de föreslagna ändringarna i inkomstutjämningen, varför dem föreslår att det för varje kommun och landsting som förlorar

intäkter ska fastställas en särskild kompensation med ett belopp per invånare som motsvarar intäktsminskningen och som därefter ligger fast. Bidraget beräknas uppgå till 961 miljoner kronor, och regeringen föreslår att det finansieras av staten.

Motionerna

Socialdemokraterna

I motion 2013/14:Fi310 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) framhålls att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör höjas med 260 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Enligt motionärerna har den hittills förda politiken bl.a. inneburit att kostnaderna för den ökade arbetslösheten förts över på kommunerna i form av ökat försörjningsstöd. Resurser som skulle ha kunnat gå till skola, vård och omsorg har behövts för att ersätta dem som drabbats av den misslyckade jobbpolitiken. Motionärerna anser därför att ytterligare medel bör tillföras anslaget bl.a. för att minska skolklasserna i lägre åldrar, införa 1 000 nya specialpedagoger och utöka barnomsorgen på kvällar, nätter och helger.

Liknande yrkanden återfinns även i motion 2013/14:Fi320 av Pia Nilsson m.fl. (S), kommittémotion 2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S), kommittémotion 2013/14:Ub502 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 7, motion 2013/14:Ub360 av Hannah Bergstedt (S) yrkande 1, motion 2013/14:Fi321 av Lars Eriksson m.fl. (S), motion 2013/14:Fi322 av Lena Sommestad m.fl. (S), motion 2013/14:Fi295 av Annelie Karlsson m.fl. (S), motion 2013/14:Fi294 av Johan Andersson m.fl. (S) samt i motion 2013/2014:Fi249 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (båda S).

Det höjda anslaget består förutom av utökade medel till kommuner och landsting av neutraliseringar till följd av att motionärerna bl.a. vill se förändrade skatter och transfereringar som påverkar kommunsektorns finanser.

När det gäller regeringens förslag till förändringar i inkomstutjämningen anser motionärerna att detta är orimligt. Regeringens förslag till förändringar i utjämningssystemet för kommuner och landsting bygger i huvudsak på det eniga förslaget som den parlamentariska utredningen Utjämningskommittén⁰⁸ lämnade till regeringen i SOU 2011:39. Regeringen avviker emellertid från utredningen vad avser förändringar i inkomstutjämningen, vilket medför att 961 miljoner kronor i huvudsak omfördelas till ett tiotal kommuner. Detta är enligt motionärerna orimligt. Utjämningsystemet bör i stället ändras i enlighet med utredningens förslag, och de 961 miljoner kronor som regeringen utökar anslaget med bör i stället fördelas till alla kommuner och landsting inom ramen för utjämningsystemet. Detta framhålls även i partimotion 2013/2014:Fi308 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 23.

Miljöpartiet

Kommunsektorn är en grundpelare i den svenska välfärden. Detta framhålls i kommittémotion 2013/14:Fi284 av Per Bolund m.fl. (MP). Enligt motionärerna är det viktigt att kvaliteten i barnomsorgen, skolorna, familje- och individomsorgen samt sjukvården och äldreomsorgen återupprättas. Det ekonomiska läget inom kommunsektorn varierar och på sikt bedöms det som troligt att kostnaderna för sektorn kommer att stiga i takt med en åldrande befolkning och ökade krav på välfärden. Motionärerna vill därför investera i välfärden bl.a. för att öka personaltätheten inom äldreomsorgen, bygga ut antalet platser inom komvux och yrkesvux samt förstärka förskolan. För att kunna göra detta vill motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 1 750 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Liknande yrkanden finns även i partimotion 2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 1, partimotion 2013/2014:A398 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 10 och 11 samt i partimotion 2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 10.

Ett statligt initiativ bör vidare tas för att uppmuntra och driva på arbetet med sociala investeringar. Anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör därför höjas med 200 miljoner kronor. Motsvarande yrkanden finns även i partimotion 2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 16 och i kommittémotion 2013/14:Fi259 av Per Bolund m.fl. (MP).

För att bl.a. få en bättre arbetsmiljö i skolorna vill motionärerna att en skol-ROT införs och att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 300 miljoner kronor för detta ändamål.

Effekten på kommunsektorn av att motionärerna vill se ändrade skatter och transfereringar neutraliseras, enligt motionärerna.

Sammantaget vill motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 7 206 miljoner kronor 2014 jämfört med regeringens förslag.

Motionärerna anser att det är bra att regeringen äntligen lägger fram förslag som kommer att förändra resursfördelningen bland landets kommuner och landsting på ett mer rättvisst och solidariskt sätt. Däremot är motionärerna kritiska till det sätt på vilket regeringen avviker från de förslag som den eniga parlamentariska utredningen lade fram 2011 i slutbetänkandet Likvärdiga förutsättningar - Översyn av den kommunala utjämningen (SOU 2011:39). Motionärerna anser att riksdagen ska besluta utifrån utredningens förslag och att kompensationen på 961 miljoner kronor ska fördelas inom ramen för utjämningsystemet till alla kommuner och landsting och inte som regeringen föreslår endast till de 10 rikaste kommunerna i landet.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2013/14:Fi277 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) framhålls att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör höjas med ca 7 226 miljoner kronor 2014 jämfört med regeringens förslag. Motionärerna

vill bl.a. att rätten till heltid, deltid och möjligheten till kompetensutveckling på arbetstid utökas inom den offentliga sektorn. För detta ändamål anser motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör höjas med 2,7 miljarder kronor 2014. Vidare vill motionärerna se en minskad invandring och att lagen om modersmålsundervisning avskaffas. Motionärerna vill därför att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning minskas med ca 2,7 miljarder kronor. Motionärerna vill vidare att samma anslag höjs med 200 miljoner kronor för att utöka antalet platser till komvux och yrkesvux. Kommunerna kompenseras för ökade utgifter till följd av att motionärerna vill höja arbetsgivaravgiften och avskaffa nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga. Kompensationen innebär att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning enligt motionärerna bör öka med 7 miljarder kronor. Av detta avser 1 miljard kronor kompensation för förslag om höjd milersättning. Jämfört med regeringens förslag vill motionärerna även att anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader minskas med 4,2 miljoner kronor 2014.

Vänsterpartiet

I partimotion 2013/14:Fi257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anförs bl.a. att de generella statsbidragen är nominellt oförändrade, vilket innebär att värdet av statsbidraget urholkas i takt med kommunernas pris- och löneökningar. Urholkningen försvårar dessutom kommunernas långsiktiga planering. Motionärerna anser därför att de generella statsbidragen bör värdesäkras genom att de räknas upp för pris- och löneökningar. Därför vill motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 2,5 miljarder kronor 2014 jämfört med regeringens förslag.

Regeringens höjningar och indexregleringar av högkostnadsskyddet anser motionärerna vara fel väg att gå för att förstärka vården. Höjningen bör därför avskaffas och kommunsektorn kompenseras för de minskade intäkter som detta medför. Anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör därför enligt motionärerna höjas med 280 miljoner kronor.

Unga som haft sommarjobb har enligt forskningen lättare att få en förankring på arbetsmarknaden, varför en sommarjobbsgaranti bör införas för landets 17-åringar. För detta ändamål vill motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 300 miljoner kronor.

Alla barn ska ha möjlighet att delta i kulturskolans verksamhet och alla äldre ska vid behov kunna använda hemtjänsten. En maxtaxa bör därför införas i kulturskolan och inom hemtjänsten, varför motionärerna vill att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 600 miljoner kronor för detta ändamål. Ett liknande motionsyrkande återfinns även i kommittémotion 2013/14:So594 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 6.

Skolan ska vara likvärdig, men de senaste skolreformerna har enligt motionärerna fört oss allt längre bort från målet om en likvärdig skola. Det behövs fler lärare i skolan, varför motionärerna vill att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 1 miljard kronor för en ökad lärartäthet.

Enligt motionärerna finns det ett behov av att utöka den dagliga verksamheten för personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättningar inom LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) bör därför ges rätt till daglig verksamhet. För detta ändamål vill motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 165 miljoner kronor. Motsvarande yrkande återfinns även i kommittémotion 2013/14:So616 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 34 och i kommittémotion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 19.

Tvångsomhändertagna personer inom psykiatrin har enligt motionärerna ofta en raserad ekonomi på grund av sin sjukdom. Motionärerna vill därför att vårdavgifterna i den psykiatriska tvångsvården avskaffas. Landsingen bör ersättas för detta, varför anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör höjas med 22 miljoner kronor. Ett motsvarande yrkande finns även i partimotion 2013/14:So400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24.

Glasögon för barn i åldern 2–15 år bör enligt motionärerna subventioneras och en försöksverksamhet bör inledas med barnomsorgsstöd i hemmet. För detta ändamål vill motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 300 respektive 150 miljoner kronor. Yrkanden om detta finns även i kommittémotion 2013/14:Sf231 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 7 och i kommittémotion 2013/14:Sf266 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5.

Effekten på kommunsektorn av olika förändringar i skatter och transferreringar, som motionärerna anser bör göras, neutraliseras, vilket innebär att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning minskas med 1 760 miljoner kronor.

Vidare vill motionärerna att det införs lokala servicekontor i varje kommun som bl.a. ska samordna statlig, kommunal och privat service. För detta ändamål vill motionärerna att ett nytt anslag upprättas, lokala servicekontor, och att medel motsvarande 50 miljoner kronor tillförs det nya anslaget.

Motionärerna är vidare kritiska till att regeringen avviker från de lagförslag som den parlamentariskt tillsatta kommittén Utjämningskommittén.08 lämnade i sitt slutbetänkande Likvärdiga förutsättningar - Översyn av den kommunala utjämningen (SOU 2011:39). Regeringens förslag är enligt motionärerna ett steg i helt fel riktning. Riksdagen bör i stället anta förändringar av lagen i enlighet med utredningens förslag. Motionärerna anser därför att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör minska med 961 miljoner kronor.

Sammantaget vill motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning höjs med 1 252 miljoner kronor 2014 jämfört med regeringens förslag.

Sammanställning av förslag till ramanslag

I tabell 2 redovisas regeringens och oppositionens förslag till anslag inom utgiftsområde 25.

Tabell 2 Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	90 128	+260	+7 206	+7 230	+1 202
1:2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 462			-4	
1:3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	5				
Nya anslag						
99:1	Lokala servicekontor					+50
Summa för utgiftsområdet		93 595	+260	+7 206	+7 226	+1 252

Kompletterande information

SOU 2013:73 En utvecklad budgetprocess – ökad tydlighet och struktur

Regeringen beslutade den 13 december 2012 att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att göra en översyn av budgetprocessen (dir. 2012:124). Kommittén antog namnet Budgetprocesskommittén (Fi 2012:10). Den 8 maj 2013 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv enligt vilka kommittén fick i uppdrag att analysera och lämna förslag till hur förändrade kostnader för den kommunala sektorn och statlig verksamhet orsakade av statliga myndigheters föreskrifter bör hanteras i förhållande till den statliga budgetprocessen (dir. 2013:48). I september 2013 överlämnade kommittén sitt slutbetänkande till finansministern.

I slutbetänkandet gör kommittén bl.a. en bedömning av hur myndigheters föreskrifter med budgetkonsekvenser kan hanteras. Enligt kommittén bör det införas en skyldighet för en myndighet att begära regeringens medgivande innan den beslutar om föreskrifter med budgetkonsekvenser. En skyldighet för myndigheter att begära regeringens medgivande innan sådana föreskrifter beslutas skapar enligt kommittén en möjlighet för regeringen att pröva och beakta kostnaderna i den samordnade budgetprocessen och därmed presentera en heltäckande budgetproposition för riksdagen. Enligt kommittén regleras en sådan skyldighet lämpligen i en förordning.

Ekonomirapport från Sveriges Kommuner och Landsting

I Ekonomirapporten från Sveriges Kommuner och Landsting presenteras bl.a. den ekonomiska situationen för kommuner och landsting och förutsättningarna på några års sikt. Enligt rapporten väntas engångsintäkter från AFA Försäkring bidra till ett positivt resultat för sektorn 2013. Resultatet väntas innebära ett överskott på ca 10 miljarder kronor för sektorn som helhet. För åren därefter ser det kärvare ut till följd av demografiska förändringar och stora investeringsbehov, vilket väntas medföra ökade kostnader. Rapportens bedömning är att 2014 kommer att innehålla en hel del besparingsåtgärder, varför kostnadsökningarna bedöms bli måttliga. Resultatet för 2014 beräknas trots besparingsåtgärder bli ca 5 miljarder kronor. Detta förklaras av att skatteintäkterna väntas öka relativt långsamt, statsbidragen antas ligga kvar på oförändrade nivåer samtidigt som investeringsbehoven bedöms vara stora. Om sektorn sammantaget ska klara ett resultat på åtminstone halva den nivå som är att betrakta som god ekonomisk hushållning, 9 miljarder kronor, beräknas landstingen behöva höja skatten med ytterligare 25 öre fram till 2017. Kommunerna däremot beräknas klara detta resultat med oförändrad skattesats. (Källa: Ekonomirapporten, Sveriges Kommuner och Landsting, publicerad i oktober 2013.)

Lagkrav på socioekonomisk fördelning till skolor

I ett pressmeddelande från den 23 oktober framför regeringen att det i skollagen bör skrivas in att kommuner ska fördela resurser till förskolor och skolor efter barnens och elevernas olika behov och förutsättningar. På detta sätt menar regeringen att utsatta områden får mer resurser. Förslaget som närmare presenteras i en pm från Utbildningsdepartementet, Vissa skollagsfrågor del 1, ska nu skickas ut på remiss. Regeringens avsikt är att besluta om en proposition om ändringar i skollagen i mars 2014 och att förändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2014. (Källa: Promemoria Utbildningsdepartementet, Vissa skollagsfrågor del 1, U2013/6278/S.)

En utredning ska se över den kommunala revisionen

Den 14 november 2013 beslutade regeringen att närmare utreda möjligheterna att förstärka den kommunala revisionen inom ramen för utredningen om en kommunallag för framtiden (Fi 2012:07). Utredningen ska bl.a. överväga om de förtroendevalda revisorerna ska tas bort eller om rollen för de sakkunniga revisionsbiträdena istället ska förstärkas samt överväga om revisorernas granskningsuppdrag bör förändras. Uppdraget ska redovisas i samband med utredningens slutbetänkande, senast den 31 mars 2015. (Källa: Kommittédirektiv, Tilläggsdirektiv till Utredningen om en kommunallag för framtiden (Fi 2012:07), Dir 2013:100.)

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att riksdagen den 20 november 2013 väntas ställa sig bakom regeringens budgetförslag för 2014. Därmed beslutar riksdagen om ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattar beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft 2014 (bet. 2013/14:FiU1). Samtliga förslag om anslag i motionerna ligger högre än den ram som väntas fastställas och kan således inte bifallas av riksdagen vid behandlingen av utgiftsområdet.

Utskottet vill framhålla att kommunsektorn utgör en stor och viktig del av den svenska ekonomin, inte minst genom dess produktion och finansiering av välfärdstjänster såsom sjukvård, äldreomsorg och skola. För att kommunsektorn ska kunna bedriva dessa verksamheter med hög effektivitet och hög kvalitet är det därför av stor vikt att kommunsektorn ges goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar, vilket också är målet med utgiftsområdet.

Mot den bakgrunden välkomnar utskottet regeringens förslag till förändringar i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning. Utskottet delar regeringens uppfattning när det gäller föreslagna förändringar i såväl kostnadsutjämningen som inkomstutjämningen. Det är viktigt att de beräkningsmodeller och underlag som används vid utjämning av strukturella kostnadsskillnader kontinuerligt ses över och uppdateras för att syftet med utjämningssystemet ska upprätthållas. Det är också av stor vikt att utjämningssystemet inte motverkar tillväxt och ökad sysselsättning, varför utskottet anser att regeringens föreslagna förändringar i inkomstutjämningen är centrala. Föreslagna förändringar skapar enligt utskottet bättre förutsättningar för att människor ska få tillgång till välfärdstjänster av hög kvalitet oberoende var i landet de bor.

Utskottet kan notera att resultaten för kommunsektorn som helhet har varit goda under flera år, men att de varierar mellan enskilda kommuner och landsting. Kommunsektorn har t.ex. som helhet under senare år nått det i kommuner och landsting vanligt förekommande målet för en god ekonomisk hushållning, dvs. ett resultat som utgör 2 procent av skatter och generella statsbidrag. Det kan också konstateras att de senaste årens konjunktursvängningar endast har påverkat kommunsektorn i begränsad omfattning, till följd av bl.a. statliga bidrag men även av en förhållandevis gynnsam skatteutveckling.

För åren 2013–2017 bedöms kommunsektorns finanser vara förhållandevis stabila, trots ett fortsatt svagt konjunkturläge den närmaste tiden. Den demografiska utvecklingen kan emellertid innebära en utmaning med ett ökat antal äldre, vilket påverkar äldreomsorgen och sjukvården. Utskottet konstaterar därför att kommuner och landsting kan komma att behöva utnyttja befintliga resurser mer effektivt. I det sammanhanget vill utskottet framhålla vikten av den databas som Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) har skapat. Att jämföra sig med andra kommuner och

landsting är enligt utskottet ett sätt att bli mer effektiv och verka för en hög kvalitet. Genom jämförelsen ges en ökad kunskap om den kommunala verksamhetens kvalitet och effektivitet.

Av kommunsektorns totala intäkter utgjorde de generella statsbidragen ca 14 procent 2012, medan skatteintäkterna svarade för ca 65 procent. Utvecklingen av det kommunala skatteunderlaget är därför enligt utskottet av central betydelse för kommunsektorns ekonomi. En hög och varaktig sysselsättning är enligt utskottet avgörande för att värna och utveckla välfärdens verksamheter. När fler personer arbetar ökar antalet arbetade timmar, vilket ökar skatteintäkterna och därmed förutsättningarna för en långsiktigt hållbar välfärd. Utskottet vill därför understryka vikten av de åtgärder som regeringen har vidtagit för att stärka arbetslinjen och minska utanförskapet, t.ex. jobbskatteavdraget. Sedan 2006 har antalet sysselsatta ökat med mer än 200 000 personer, trots en lång och utdragen lågkonjunktur. Regeringens ambition att även i fortsättningen föra en politik för ökade drivkrafter till arbete är därför enligt utskottet av stor vikt för den kommande utvecklingen.

Utskottet kan notera att samtliga oppositionspartier kompenserar kommunerna för förslag om höjda skatter på arbete. Enligt utskottet speglar det en politik som kraftigt riskerar att dämpa återhämtningen i den svenska ekonomin, med en ökad arbetslöshet och framför allt en ökad ungdomsarbetslöshet som resultat, vilket sannolikt skulle hota skatteintäkterna och därmed en långsiktig och hållbar välfärd.

Samtliga oppositionspartier vill också i varierande utsträckning utöka medlen till välfärdssektorn, bl.a. för en ökad bemanning inom skolan och vården. I det sammanhanget vill utskottet påminna om att justerat för inflation har resurserna till utbildning, vård och omsorg i hela den offentliga sektorn ökat med upp till 70 miljarder kronor sedan 2006. Sektorn har således tillförts omfattande medel.

Med hjälp av de tillförda medlen har bl.a. reformer genomförts för att åtgärda brister och stärka kvaliteten i hela utbildningskedjan. Ett stort antal reformer har också genomförts för att höja lärarnas kompetens och läraryrkets status, vilket är ett arbete som fortfarande pågår med bl.a. bättre möjligheter för lärare att göra lärarkarriär. Omfattande medel har således tillförts och tillförs fortfarande för ökad kvalitet och mer kunskap i skolan. Utskottet vill dock påpeka att det är kommunerna själva och fristående skolhuvudmän som är ansvariga för att genomföra verksamheten efter lokala förhållanden. I det ansvaret ingår det t.ex. att se till att det finns tillräckligt många lärare i skolan.

Socialdemokraterna vill att ytterligare medel avsätts för att utöka barnomsorgen på kvällar, nätter och helger. Utskottet anser också att det är viktigt med barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Att kunna förena arbete med arbetsliv är enligt utskottet viktigt. Enligt skollagen (2010:800) ska kommuner sträva efter att erbjuda omsorg i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller familjens situation i övrigt

(se 25 kap. 5 § skollagen). Uppgifter från Skolverket visar också på att utvecklingen går åt rätt håll. Under hösten 2010 fick 4 035 barn i åldern 1–12 år omsorg på obekväm arbetstid, dvs. helger och tider mellan klockan 19.00 och 06.00. Motsvarande antal 2011 var 4 551 barn och 2012 var det 4 945 barn. Även antalet kommuner som erbjuder barnomsorg på obekväm arbetstid har ökat från 118 kommuner 2010 till 161 kommuner 2013. I det sammanhanget vill utskottet även peka på det riktade bidrag om sammanlagt 108,5 miljoner kronor under åren 2013–2016 som riksdagen tagit beslut om för att stimulera kommuner att i ökad omfattning erbjuda omsorg på kvällar, nätter och helger (bet. 2011/12:UbU13, rskr. 2011/12:215). Enligt utskottet är utvecklingen positiv varför ytterligare åtgärder inte behöver vidtas i nuläget.

Vänsterpartiet anser att de generella statsbidragen ska värdesäkras genom att räknas upp för pris- och löneökningar. Enligt utskottet bör den här typen av automatiska uppräknings av anslag undvikas bl.a. för att tendera att vara utgiftsdrivande. Ökningar av utgifter ska enligt utskottet alltid föregås av en noggrann behovsprövning inom ramen för budgetprocessen, där bl.a. kostnadsutvecklingen för kommunsektorn löpande följs. Det kan också påpekas att de generella statsbidragen har ökat med ca 32 miljarder kronor i löpande priser under perioden 2006–2014.

När det gäller sommarjobb, som Vänsterpartiet vill se utökade medel för, anser utskottet att kommunerna, men även andra arbetsgivare, har en viktig roll att spela för att skapa bättre förutsättningar för ungdomars etablering på arbetsmarknaden, t.ex. genom möjlighet till sommarjobb. Utskottet kan också konstatera att en av regeringens viktigaste uppgifter är att bekämpa ungdomsarbetslösheten, och att en rad åtgärder också har vidtagits för att underlätta för ungdomar, som ofta saknar arbetslivserfarenhet, att komma in på arbetsmarknaden.

Vänsterpartiet anser vidare att anslaget bör höjas för att subventionera glasögon till barn i åldern 2–15 år. Utskottet kan konstatera att enligt hälso- och sjukvårdslagen ska landsting erbjuda god hälso- och sjukvård på lika villkor åt dem som är bosatta inom landstinget. Samtidigt innebär landstingens rätt till självbestämmande att de väljer hur de vill prioritera inom sin verksamhet och på vilket sätt de vill organisera sin vård. Grundtanken i detta system är att det är sjukvårdshuvudmännen som är bäst lämpade att göra de prioriteringar av resurserna som behövs för en bra vård inom det egna landstinget. Landstingen kan därmed ge frivilliga subventioner till barns glasögon. Utskottet kan vidare konstatera att när det gäller barns situation finns det väl utvecklade stöd till barn och deras familjer. Vidare bidrar den ekonomiska familjepolitiken till att skapa förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer genom att höja den disponibla inkomsten.

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att regeringens prognoser pekar på förhållandevis stabila finanser för kommunsektorn 2013–2017. En viss utmaning föreligger emellertid när det gäller den demografiska

utvecklingen med ett ökat antal äldre. Enligt utskottet är det därför viktigt att resurserna används mer effektivt. Utskottet kan också notera att regeringen noga följer den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn. Regeringens förslag till anslag under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner är enligt utskottet väl avvägda och skapar goda förutsättningar för kommuner och landsting att bedriva viktiga välfärdstjänster såsom sjukvård, äldreomsorg och skola.

Med detta tillstyrker utskottet regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 25 och förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (S, MP, V)

av Fredrik Olovsson (S), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S), Sven-Erik Bucht (S), Per Bolund (MP), Ulla Andersson (V), Peter Persson (S) och Agneta Karlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

a) Anslag
=Utskottet.

b) Lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning med de ändringar som framgår av reservanternas lagförslag i bilaga 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:Fi257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2, 2013/14:Fi308 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 23 och 2013/14:Fi310 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 och bifaller delvis proposition 2013/14:1 utgiftsområde 25 punkt 1.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs ett rättvisare utjämningssystem. Därför välkomnar vi regeringens förslag till ändringar i det kommunala utjämningssystemet. Vi är dock kritiska till att förslaget när det gäller inkomstutjämningen avviker från det eniga förslag som den parlamentariska utredningen lämnade till regeringen 2011 i SOU 2011:39 Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen. Avvikelsen medför att 961 miljoner kronor i huvudsak fördelas till ett tiotal moderatstyrda kommuner. Denna fördelning anser vi är orimlig. Den föreslagna lagändringen bör i stället införas i enlighet med utredningens förslag och de 961 miljoner kronorna fördelas till alla kommuner och landsting inom ramen för utjämningssystemet. Det innebär att lagändringen ska göras i enlighet med bilaga 5 i betänkandet. För utgiftsområde 25 innebär det att utgifterna anvisas i enlig-

het med regeringens förslag men att förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning antas i enlighet med bilaga 6 i betänkandet.

Särskilda yttranden

1. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (S)

Fredrik Olovsson (S), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S), Sven-Erik Bucht (S), Peter Persson (S) och Agneta Karlsson (S) anför:

Den 20 november 2013 väntas riksdagen ställa sig bakom regeringens budgetförslag för 2014. Det innebär att riksdagen beslutar om ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattar beslut om de skatte- och avgiftsändringar som ska träda i kraft 2014. Därmed gäller att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 93 595 983 000 kronor under riksdagens fortsatta behandling, i enlighet med riksdagsordningen. Vårt förslag överskrider denna nivå med 260 miljoner kronor, och vi kan således inte yrka bifall till vårt förslag. Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen väntas ge budgetpolitiken en annan inriktning än den vi förespråkar, avstår vi från att redovisa ett formellt motförslag till anslagsfördelningen inom utgiftsområdet. Vårt budgetförslag bör ses som ett sammanhållet paket där olika delar inte kan brytas ut och behandlas separat. Trots att vårt förslag till ram för utgiftsområde 25 väntas falla vidhåller vi vår politik och anser att anslagen under nästa år borde ha varit 260 miljoner kronor högre än den ram för utgiftsområdet som riksdagen nu väntas besluta om.

Vi socialdemokrater anser att regeringen har misslyckats med jobben, vilket har försämrat kommunernas skatteintäkter. Dessutom har den förda politiken försämrat våra gemensamma försäkringar, vilket har inneburit att tiotusentals arbetslösa fått klara sitt uppehälle genom försörjningsstöd. Resurser som skulle ha kunnat gå till skola, vård och omsorg har således behövts för att ersätta dem som drabbats av regeringens politik.

För oss socialdemokrater går jobb, skola och sjukvård före stora skattesänkningar. Vi tycker att resultatet av regeringens skattesänkarpolitik är tydliga, med sjunkande skolresultat och en hel ungdomsgeneration som har svårt att ta klivet ut i vuxenlivet. Detta ger i förlängningen en försvagad konkurrenskraft och växande svårigheter att finansiera välfärden. Dessutom står kommuner och landsting inför stora strukturella utmaningar med bl.a. krav på en högre kvalitet inom välfärden. Socialdemokraterna anser att det är uppenbart att fortsatta skattesänkningar inte är lösningen. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) förutspår att det kommer att krävas såväl ökade anslag som skattehöjningar för att kommunsektorns ekonomi ska vara i balans de kommande åren.

Socialdemokraterna har därför i olika motioner förordat en annan inriktning på politiken när det gäller den kommunala sektorn och den kommunala ekonomin. Genom att säga nej till ineffektiva skattesänkningar har vi möjlighet att investera i en bättre skola. I vårt budgetalternativ föreslår vi

flera reformer, bl.a. görs en omfattande satsning på att skapa mindre klasser, bättre villkor för lärare och högre kvalitet i skolan. Dessutom föreslår vi ytterligare medel för att kunna anställa flera specialpedagoger och speciallärare i skolan. Mindre klasser förbättrar inte bara elevernas resultat utan också lärarnas arbetsmiljö, vilket vi anser är ett viktigt initiativ för att höja läraryrkets attraktivitet.

Vi investerar också i jobb och utbildning för unga genom vårt förslag om en 90-dagarsgaranti och genom att föra en aktiv näringspolitik. Inom ramen för 90-dagarsgarantin och vårt förslag om extratjänster och yrkesintroduktionsjobb får kommunsektorn även ett tillskott i jobb räknat. Vi vill också se en stimulans för att öka barnomsorgen på kvällen, nätter och helger. För oss socialdemokrater är det en förutsättning att det går att förena arbete och föräldraskap.

Pensionärens villkor förbättras genom att vi tar steg för att minska klyftan mellan pensionärer och löntagare när det gäller beskattningen. Vårt långsiktiga mål är att skatteklyftan ska slutas genom att skatten sänks för pensionärer.

En socialdemokratisk politik är bra för hela landet, inte minst storstadsregionerna. Av våra satsningar på jobb, skola, utbildning och bostäder skulle t.ex. 1 miljard kronor gå till Stockholms stad. En betydande del av våra investeringar i näringsliv, strategisk samverkan och forskning skulle också gå till kommuner som Stockholm, Göteborg och Malmö.

I vår budgetmotion lägger vi även fram förslag om att förstärka skyddet för dem som jobbar. Bättre försäkringar innebär ett minskat behov av ekonomiskt bistånd, vilket stärker kommunernas ekonomi. Med vår mer aktiva arbetsmarknadspolitik minskar trycket på den kommunala ekonomin. Våra förslag om förändrade skatter eller utgifter är utformade så att de genomförs neutralt för kommunsektorn. Detta gäller t.ex. den förbättrade arbetslöshetsförsäkringen och sänkt skatt för pensionärer.

Socialdemokraterna anser att det behövs ett rättvisare utjämningsystem för kommunsektorn. Det förslag som regeringen presenterar avviker från det förslag som den parlamentariska utredningen lämnade till regeringen i SOU 2011:39. Regeringens avvikelse medför att 961 miljoner kronor omfördelas till i huvudsak ett tiotal moderatstyrda höginkomstkommuner. Denna moderatbonus är orimlig. I vårt budgetalternativ föreslår vi att utredningens resultat genomförs och att de 961 miljoner kronorna fördelas till alla kommuner och landsting inom ramen för utjämningsystemet.

Med vårt budgetalternativ hade bl.a. kommunsektorns ekonomi förstärkts och bättre förutsättningar för jobb och utbildning skapats.

2. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (MP)

Per Bolund (MP) anför:

Den 20 november 2013 väntas riksdagen ställa sig bakom regeringens budgetförslag för 2014. Det innebär att riksdagen beslutar om ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattar beslut om de skatte- och avgiftsändringar som ska träda i kraft 2014. Därmed gäller att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 93 595 983 000 kronor under riksdagens fortsatta behandling, i enlighet med riksdagsordningen. Vårt förslag överskrider denna nivå med 7 206 miljoner kronor, och vi kan således inte yrka bifall till vårt förslag. Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen väntas ge budgetpolitiken en annan inriktning än den vi förespråkar, avstår vi från att redovisa ett formellt motförslag till anslagsfördelningen inom utgiftsområdet. Vårt budgetförslag bör ses som ett sammanhållet paket där olika delar inte kan brytas ut och behandlas separat. Trots att vårt förslag till ram för utgiftsområde 25 väntas falla vidhåller vi vår politik och anser att anslagen under nästa år borde ha varit 7 206 miljoner kronor högre än den ram för utgiftsområdet som riksdagen nu väntas besluta om.

Det ekonomiska läget inom kommunsektorn varierar. En del kommuner går med vinst medan andra måste göra neddragningar som en följd av underskott. På längre sikt kommer troligen kostnaderna för sektorn att stiga i takt med att befolkningen åldras och kraven på välfärden växer. För Miljöpartiet är kommunsektorn en grundpelare i den svenska välfärden. Förutsättningarna för kommunsektorn att bedriva sin verksamhet måste därför stärkas. Vi vill trygga välfärden och därigenom skapa ett tryggare, varmare och medmänskligare land. Vi har därför i olika motioner förordat en annan inriktning av politiken när det gäller den kommunala sektorn och den kommunala ekonomin. Sammantaget föreslår vi ökade satsningar för kommuner och landsting med över 11,5 miljarder kronor 2014 i generella och riktade statsbidrag, varav 7,2 miljarder kronor under utgiftsområde 25.

För Miljöpartiet är det viktigt att återupprätta kvaliteten inom barnomsorgen, skolorna, familje- och individomsorgen, sjukvården och äldreomsorgen. I Miljöpartiets Sverige får varken barn eller våra äldre komma i andra hand. Den personalminskning som skedde i kommuner och landsting till följd av finanskrisen innebar att barn, ungdomar och äldre fick betala ett högt pris när personalen minskade inom barnomsorgen, skolan, vården och äldreomsorgen. För att vi ska kunna säkra kvaliteten inom välfärden anser vi att personaltätheten måste öka. I vårt budgetalternativ föreslår vi därför reformer för en ökad personaltäthet inom välfärden.

När samhällsutmaningarna blir allt större måste nya lösningar hittas. Det kan t.ex. handla om att förebygga framtida social och ekonomisk marginalisering under barn och ungas uppväxt eller att förmedla jobb för unga samtidigt som man ger de unga kompletterade utbildning. I vårt budgetal-

ternativ föreslår vi att ett statligt initiativ tas för att uppmuntra och driva på det kommunala och landstingskommunala arbetet med sociala investeringar.

Vi anser att regeringens jobbpolitik har misslyckats. Allt för många unga står utan arbete. Vad som behövs är en ekonomisk politik som skapar jobb på kort sikt, långsiktigt stärker Sveriges ekonomi och som inte ytterligare urholkar statens finanser. I stället för skattesänkningar vill Miljöpartiet se ökade investeringar i infrastruktur, klimatåtgärder, energieffektivisering, och i miljö och bostäder. Genom dessa samhällsnödvändiga investeringar skapas många arbetstillfällen. Vi anser emellertid att ytterligare åtgärder behövs, varför vi genomför en storsatsning på skola och utbildning. I vårt budgetalternativ föreslår vi ökade anslag för bl.a. fler platser inom komvux och yrkesvux.

Förskolan är ett område av stor vikt inte bara för våra allra yngsta utan även för hela samhället. En väl fungerande förskola är centralt för de ungas utvecklingsmöjligheter, varför vi vill förstärka förskolan med ytterligare medel. Vi vill också satsa på en jämställdhetssamordnare för att bl.a. höja pojkarnas resultat i skolan och därmed minska rekryteringsgrunden för både extremistiska rörelser i synnerhet och främlingsfientliga värderingar i allmänhet.

Miljöpartiet anser att det är bra att regeringen äntligen lägger fram förslaget om ett nytt kommunalt utjämningssystem. Vi är dock mycket kritiska till det sätt på vilket regeringens förslag avviker från det förslag som den eniga parlamentariska utredningen lade fram 2011. I vårt budgetalternativ föreslår vi att riksdagen ska besluta utifrån utredningens förslag och att kompensationen på 961 miljoner kronor ska fördelas inom ramen för utjämningssystemet till alla kommuner och landsting och inte endast till de tio rikaste kommunerna i landet, som regeringen föreslår.

I vårt budgetalternativ föreslår vi ökade anslag samtidigt som vi reglerar statsbidragen till kommunsektorn för våra förslag om en förbättrad arbetslöshetsersättning och en slopad nedsättning av arbetsgivaravgiften för unga som påverkar kommunsektorns inkomster och utgifter.

Med vårt budgetalternativ hade bl.a. kvaliteten inom välfärden kunnat stärkas och Sverige skulle ha tagit steget mot ett tryggare, varmare och medmänskligare land.

3. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Den 20 november 2013 väntas riksdagen ställa sig bakom regeringens budgetförslag för 2014. Det innebär att riksdagen beslutar om ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattar beslut om de skatte- och avgiftsändringar som ska träda i kraft 2014. Därmed gäller att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 93 595 983 000 kronor under riksdagens fortsatta behandling, i enlighet med riksdagsordningen. Vårt förslag över-

skriker denna nivå med 7 226 miljoner kronor, och vi kan således inte yrka bifall till vårt förslag. Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen väntas ge budgetpolitiken en annan inriktning än den vi förespråkar, avstår vi från att redovisa ett formellt motförslag till anslagsfördelningen inom utgiftsområdet. Vårt budgetförslag bör ses som ett sammanhållet paket där olika delar inte kan brytas ut och behandlas separat. Trots att vårt förslag till ram för utgiftsområde 25 väntas falla vidhåller vi vår politik och anser att anslagen under nästa år borde ha varit 7 226 miljoner kronor högre än den ram för utgiftsområdet som riksdagen nu väntas besluta om.

Sverigedemokraterna har i olika motioner förordat en annan inriktning på politiken när det gäller den kommunala sektorn och den kommunala ekonomin.

Sverigedemokraterna är ett parti för välfärd. Vår vision är ett återupprättat folkhem, där samhörigheten inte är baserad på klass utan nationstillhörighet. Det finns flera åtråvärda projekt och idéer att satsa offentliga medel på, till gagn för människors välbefinnande. Våra offentliga medel är dock begränsade och av den anledningen är det också angeläget att prioritera.

Vi prioriterar reformer för att den svenska skolan åter ska bli en skola i världsklass. Bland annat ska skolan förstärkas, s.k. kommunala avknoppningar ska förbjudas, undervisning i svenska ska förstärkas och studievägledningen såväl i grund- och gymnasieskolan som på komvux ska stärkas och effektiviseras.

Sverigedemokraternas målsättning är att den svenska hälso- och sjukvården ska hålla en hög internationell kvalitet. Vi prioriterar därför bl.a. en akut- och tillgänglighetsmiljard för en fungerande akutsjukvård i Sverige.

Vi Sverigedemokrater vill underlätta livet och vardagen för våra äldre bl.a. genom att sänka skatten för pensionärer och genom att höja garantipensionen.

En stor del av skillnaden mellan vår ram och den som riksdagen har beslutat om är att vi investerar 2 900 miljoner kronor i utökad rätt till heltid. En stor andel av dem som arbetar inom den offentliga sektorn återfinns hos kommunerna. Dessa personer arbetar i dag deltid trots att de hellre skulle vilja arbeta heltid. Vi anser att alla deltidsanställda ska erbjudas möjlighet till heltid inom hela den offentliga sektorn. Detta skulle skapa ca 25 000 nya helårsarbetskrafter inom vården, skolan och omsorgen. Det kan jämföras med regeringens sänkta moms på catering- och restaurangtjänster som kostar ungefär lika mycket och som antas ha skapat högst ca 3 000 nya jobb. Vi Sverigedemokrater prioriterar annorlunda. Vi återställer den sänkta mervärdesskatten på catering- och restaurangtjänster och föreslår i stället att ett stimulansbidrag införs så att alla som vill kan erbjudas heltidsarbete inom den offentliga sektorn.

Vi vill också förbättra arbetsmiljön inom den offentliga sektorn samt införa tydligare karriärvägar och stimulera kompetensutveckling. Vi avsätter därför i vårt budgetalternativ ytterligare medel för bl.a. fler platser på komvux.

Sverigedemokraterna gör en rad andra annorlunda prioriteringar jämfört med regeringen bl.a. när det gäller invandring. I vårt budgetalternativ föreslår vi en kraftig minskning av den utomeuropeiska asyl- och anhöriginvandringen samtidigt som vi moderniserar arbetskraftsinvandringen. Utgångspunkten är att den utomeuropeiska asyl- och anhöriginvandringen ska begränsas med åtminstone 90 procent från nuvarande nivåer. När det gäller arbetskraftsinvandringen ska fokus flyttas från låg till högkvalificerad arbetskraft.

Vi föreslår också att regeringens ineffektiva reformer av arbetsgivaravgifterna återställs. Den generella sänkningen av arbetsgivaravgiften och nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga återställs därmed. Detta påverkar kommunernas utgifter, varför vi kompenserar kommunerna för detta så att förslagen genomförs neutralt för kommunsektorn.

Med vårt budgetalternativ hade kommunsektorn bl.a. fått bättre förutsättningar att bygga en gedigen välfärd, jämfört med vad den får utifrån den ram som riksdagen fattat beslut om.

4. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Den 20 november 2013 väntas riksdagen ställa sig bakom regeringens budgetförslag för 2014. Det innebär att riksdagen beslutar om ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattar beslut om de skatte- och avgiftsändringar som ska träda i kraft 2014. Därmed gäller att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 93 595 983 000 kronor under riksdagens fortsatta behandling, i enlighet med riksdagsordningen. Vårt förslag överskrider denna nivå med 1 252 miljoner kronor, och vi kan således inte yrka bifall till vårt förslag. Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen väntas ge budgetpolitiken en annan inriktning än den vi förespråkar, avstår vi från att redovisa ett formellt motförslag till anslagsfördelningen inom utgiftsområdet. Vårt budgetförslag bör ses som ett sammanhållet paket där olika delar inte kan brytas ut och behandlas separat. Trots att vårt förslag till ram för utgiftsområde 25 väntas falla vidhåller vi vår politik och anser att anslagen under nästa år borde ha varit 1 252 miljoner kronor högre än den ram för utgiftsområdet som riksdagen nu väntas besluta om.

Vänsterpartiet har i olika motioner förordat en annan inriktning på politiken när det gäller den kommunala sektorn och den kommunala ekonomin.

För vänsterpartiet är full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Den svenska ekonomin präglas av hög arbetslöshet samtidigt som stora investeringar måste till. Det saknas inte arbetsuppgif-

ter. Offentliga investeringar är av avgörande betydelse för såväl näringslivets utveckling som kvaliteten på den offentliga konsumtionen i form av t.ex. välfungerande sjukhus och skolor. I vårt budgetalternativ lägger vi fram förslag som får fler människor i arbete, ökar jämlikheten och jämställdheten samt skapar förutsättningar för en hållbar utveckling.

Vänsterpartiet föreslår stora offentliga investeringar som skapar jobb. Vi vill se gröna jobb för miljön och klimatet, bl.a. genom en storsatsning på förnybar energi och grön infrastruktur. Vi vill kraftigt höja ambitionsnivån i klimatpolitiken. Genom breda samhällsnyttiga investeringar i grön infrastruktur skapar vi förutsättningar för att både miljö- och klimatmål uppnås. Med Vänsterpartiets satsningar på järnvägen skapas utrymme för en kraftigt ökad kapacitet och därmed ökad punktlighet för resenärerna och gods, samtidigt som det skapas jobb.

Vi anser att bostadsbristen ska byggas bort. Därför vill vi införa ett långsiktigt investeringsstöd för byggande av hyresrätter till rimliga hyror som bidrar till energiomställningen. Vårt mål är att det ska byggas 40 000 bostäder om året där en majoritet ska vara hyresrätter. Vi vill också att det befintliga bostadsbeståndet rustas upp. Genom ett särskilt investeringsstöd ska tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning byggas bort. Med våra förslag bedömer vi att 60 000 bostäder årligen kan upprustas och renoveras energieffektivt.

Vår ståndpunkt är att alla invånare bör garanteras en likvärdig och hög kvalitet på sjukvård, skola, barn- och äldreomsorg m.m. Dessa tjänster ska fördelas efter behov och finansieras solidariskt via skattsedeln. Vi motsätter oss att det privata vinstintresset tillåts styra i välfärden och att gemensamma skattemedel förlösas.

Under de senaste sex åren har den kommunala sysselsättningen utvecklats negativt samtidigt som befolkningen har ökat med 440 000 personer. Detta har resulterat i minskad personaltäthet och försämrad kvalitet på en rad områden. Behoven av fler anställda och ökade resurser till kommuner och landsting är därför stora. I vårt budgetalternativ föreslår vi därför omfattande satsningar på välfärdssektorn. Vi höjer de generella statsbidragen till kommuner och landsting och budgeterar även för ett stort antal riktade satsningar på vården, skolan och omsorgen. Våra satsningar innebär både höjd kvalitet och fler anställda i välfärdsverksamheterna. Vi satsar också på utbildning inom vård och omsorg.

Våra stora satsningar på kommunsektorn sker genom utgiftsområden som behandlar utbildningsfrågor och sociala frågor och till en mindre del inom utgiftsområde 25. Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 25 är en del av vårt budgetalternativ som en helhet. Vi vill se följande inriktning av politiken inom detta utgiftsområde.

En stor del av skillnaden mellan vår ram och den som riksdagen har beslutat om består i att vi avsätter 2 500 miljoner kronor för en värdesäkring av de generella statsbidragen genom att automatiskt räkna upp dem för pris- och löneförändringar. Härigenom förbättras kommunernas långsiktiga planering.

Vänsterpartiets mål är att skolan ska vara likvärdig, men de senaste decenniernas skolreformer har fört oss allt längre från det målet. Bland annat lämnar alltför många elever grundskolan respektive gymnasiet utan fullständiga betyg. I vårt budgetalternativ föreslår vi ökade medel för att antalet lärare i grundskolan ska kunna öka.

Huruvida man får omsorg och stöd ska inte komma an på den enskildes ekonomi, varför vi anser att taxan för hemtjänst bör ha ett tak. Glasögon till barn i åldern 2–15 år ska subventioneras så att inga föräldrar tvingas avstå att köpa glasögon på grund av dålig ekonomi. Vi vill också att det införs en maxtaxa på kulturskolorna så att barn från alla familjer kan delta och inte bara de som har en god ekonomi. För att underlätta för ensamstående föräldrar inleder vi en försöksverksamhet med barnomsorg i hemmet.

I vårt budgetalternativ avvisar vi de höjningar och indexregleringar av högkostnadsskyddet som regeringen genomfört och kompenserar kommunsektorn för detta.

Regeringens politik med en urholkning av arbetslöshets- och sjukförsäkringen har lett till att allt fler människor har tvingats ansöka om ekonomiskt bistånd. Vi vill att försäkringarna förbättras så att fler människor får en stabilare försörjning vid arbetslöshet och sjukdom.

Vänsterpartiet kompenserar kommunsektorn för skatte- och transfereringsförslag så att de genomförs neutralt för kommunsektorn.

Vi anser också att det ska finnas lokala servicekontor i varje kommun där Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och delar av kommunernas service kan samlas i en enda organisation. I vårt budgetalternativ avsätter vi 50 miljoner kronor för detta ändamål fr.o.m. 2014 och framåt under en femårsperiod.

När det gäller regeringens förslag till förändringar i det kommunala utjämnningssystemet är vi kritiska till att förslaget avviker från det lagförslag som den parlamentariskt tillsatta kommittén lämnade i sitt slutbetänkande SOU 2011:39. I vårt budgetalternativ föreslår vi att riksdagen ska besluta utifrån utredningens förslag, varför vi minskar anslaget med 961 miljoner kronor.

Med vårt budgetalternativ hade kommunsektorn bl.a. fått bättre förutsättningar att långsiktigt planera sin verksamhet. Dessutom hade kvaliteten kunnat höjas och fler hade kunnat anställas inom de viktiga välfärdsvärksamheterna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 utgiftsområde 25:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning (avsnitt 2.1 och 3.6).
2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2014 ramanslagen under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Fi249 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om övervältringseffekter på kommunerna.

2013/14:Fi257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag (2044:733) om kommunalekonomisk utjämning med de ändringar av 7, 11 och 12 §§ som föreslogs i slutbetänkandet Översyn av den kommunala utjämningen (SOU 2011:39).

2013/14:Fi259 av Per Bolund m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om upprättande av en social investeringsfond.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsättandet av en statlig utredning med syfte att utreda hur ett fortsatt strukturerat arbete med sociala investeringar kan genomföras.

2013/14:Fi277 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:Fi283 av Gustav Fridolin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av resurser för att anställa fler inom vård, skola och omsorg.

2013/14:Fi284 av Per Bolund m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av tabellen under avsnitt 3.

2013/14:Fi294 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utreda en finansieringsmodell för försörjningsstödet som tar hänsyn till sysselsättningen.

2013/14:Fi295 av Annelie Karlsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökade statsbidrag.

2013/14:Fi308 av Mikael Damberg m.fl. (S):

23. Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning med de ändringar som anges i motionen.

2013/14:Fi310 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

1. Riksdagen antar regeringens förslag till ändring av lagen (2044:733) om kommunalekonomisk utjämning med de ändringar som anges i motionen.
2. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår i tabellen i motionen.

2013/14:Fi320 av Pia Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mindre skolklasser.

2013/14:Fi321 av Lars Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid.

2013/14:Fi322 av Lena Sommestad m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommuners skyldighet erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid.

2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sociala investeringar.

2013/14:Sf231 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att glasögon för barn med synfel ska subventioneras.

2013/14:Sf264 av Åsa Romson m.fl. (MP):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en pott för sänkt arbetstid i äldreomsorgen.

2013/14:Sf266 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att det inleds försöksverksamhet med barnomsorgsstöd i hemmet vid barns sjukdom.

2013/14:So400 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slopa vårdavgifterna i den psykiatriska tvångsvården.

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer med psykisk funktionsnedsättning inom personkrets 3 bör ges rätt till daglig verksamhet.

2013/14:So594 av Eva Olofsson m.fl. (V):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör införa ett tak på hemtjänstavgifter om 100 kronor i timmen.

2013/14:So616 av Eva Olofsson m.fl. (V):

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer med psykisk funktionsnedsättning, inom personkrets 3, bör ges rätt till daglig verksamhet.

2013/14:Ub360 av Hannah Bergstedt (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barnomsorgen bör utökas till att omfatta även kvällar, helger och nätter.

2013/14:Ub502 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnomsorg på kvällar, nätter och helger.

2013/14:Ub569 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mindre klasser i lågstadiet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tidiga insatser i lågstadiet.

2013/14:A398 av Gustav Fridolin m.fl. (MP):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa fler komvuxplatser.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa fler platser på yrkesvux.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag

Förslag till anslag för 2014 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag		Avvikelse från regeringen		
	S	MP	SD	MP	V
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	90 128 420	+7 206 000	+7 230 622		+1 202 000
1:2 Ujämning bidrag för LSS-kostnader	3 462 213		-4 200		
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	5 350				
Nya anslag					
99:1 Lokala servicekontor					+50 000
Summa för utgiftsområdet	93 595 983	+2 600 000	+7 226 422	+7 206 000	+1 252 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2014 inom
utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	±0	90 128 420
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	±0	3 462 213
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisatio- ner	±0	5 350
Summa för utgiftsområdet	±0	93 595 983

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning

dels att 14 § ska upphöra att gälla,

dels att 3, 7, 11–13 och 17 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 17 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

I denna lag används följande termer i den betydelse som anges här.

Utjämningsår: Det år bidrag eller avgift ska betalas.

Uppräknat skatteunderlag: De sammanlagda beskattningsbara inkomsterna för en kommun eller ett landsting enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) i fråga om kommunal inkomstskatt året före utjämningsåret, uppräknade med uppräkningsfaktorerna enligt 4 § tredje stycket lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Uppräknad medelskattekraft: Summan av de uppräknade skatteunderlagen för hela landet dividerad med antalet invånare i landet den 1 november året före utjämningsåret.

Skatteutjämningsunderlag: Den uppräknade medelskattekraften multiplicerad med antalet folkbokförda invånare i kommunen respektive

¹ Senaste lydelse 2011:1409.

landstinget den 1 november året före utjämningsåret uppräknad med den procentsats som anges i 4 §.

Medelskattesats: Varje kommuns och landstings skatteunderlag multiplicerad med dess skattesats varefter summan av de beräknade beloppen divideras med skatteunderlaget i landet. Skatteunderlaget och skattesatsen för kommuner som inte ingår i ett landsting undantas från denna beräkning.

Standardkostnad: En för varje kommun eller landsting beräknad teoretisk kostnad för var och en av de verksamheter och kostnadslag som anges i 8 §, varvid kostnaden beräknas med utgångspunkt i faktorer som är av särskild betydelse för att belysa strukturella förhållanden.

Strukturkostnad: Summan av standardkostnaderna för en kommun eller ett landsting.

Bidragminskning: En bidragsminskning föreligger i den mån nettot av en kommuns eller ett landstings bidrag och avgifter år 2004 enligt *de lagar som upphävs genom denna lag* ökat med ett enhetligt belopp per invånare, 333 kronor för kommuner och 139 kronor för landsting, är större än nettot av en kommuns eller ett landstings bidrag och avgifter enligt 5, 6, 9, 10 §§, 11 § andra stycket, 12 § andra stycket, 15 och 16 §§, om dessa bestämmelser skulle ha gällt för år 2004.

Bidragminskning: En bidragsminskning föreligger i den mån nettot av en kommuns eller ett landstings bidrag och avgifter år 2013 enligt *den då gällande lydelsen av denna lag* är större än nettot av kommunens eller landstingets bidrag och avgifter för samma år beräknade enligt 5, 6, 9, 10 §§, 11 § andra och tredje styckena, 12 § andra och tredje styckena samt 15 och 16 §§.

7 §

Regeringen fastställer för varje län de skattesatser (länsvisa skattesatser) som *skall* tillämpas vid beräkning av bidrag enligt 5 § och avgifter enligt 6 §.

De länsvisa skattesatserna *skall* för bidragsberättigade kommuner fastställas utifrån 95 procent av medelskattesatsen år 2003 och för bidragsberättigade landsting utifrån 90 procent av medelskattesatsen samma år. För avgiftsskyldiga kommuner och landsting *skall* de länsvisa skattesatserna i stället fastställas utifrån 85 procent av medelskattesatsen år 2003.

Regeringen fastställer för varje län de skattesatser (länsvisa skattesatser) som *ska* tillämpas vid beräkning av bidrag enligt 5 § och avgifter enligt 6 §.

De länsvisa skattesatserna *ska* för bidragsberättigade kommuner fastställas utifrån 95 procent av medelskattesatsen år 2003 och för bidragsberättigade landsting utifrån 90 procent av medelskattesatsen samma år.

För avgiftsskyldiga kommuner och landsting *ska* de länsvisa skattesatserna i stället fastställas utifrån 60 procent av medelskattesatsen år 2003 för den del av det uppräknade skatteunderlaget som utgör högst 125 procent av den upp-

räknade medelskattkraften, multiplicerad med antalet folkbokförda invånare i kommunen respektive landstinget. För överstigande del ska den länsvisa skattesatsen fastställas utifrån 85 procent av medelskattesatsen år 2003.

Vid fastställandet av de länsvisa skattesatserna *skall* hänsyn tas till skatteväxlingar mellan kommuner och landsting i respektive län från och med år 1991.

Vid fastställandet av de länsvisa skattesatserna *ska* hänsyn tas till skatteväxlingar mellan kommuner och landsting i respektive län från och med år 1991.

11 §

En kommun har rätt till ett strukturbidrag enligt följande.

En kommun som år 2004 haft en beräknad standardkostnad för *näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder* eller för svagt befolkningsunderlag har rätt till bidrag med motsvarande belopp.

En kommun som *får en bidragsminskning som är större än 0,56 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2005* har rätt till ett bidrag motsvarande *denna* del av *minskningen*.

En kommun som år 2004 haft en beräknad standardkostnad för svagt befolkningsunderlag har rätt till bidrag med motsvarande belopp.

En kommun som år 2013 *fått strukturbidrag för näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder* eller *för bidragsminskning* har rätt till ett bidrag motsvarande *den* del av *summan av dessa belopp som överstiger 0,22 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2014*.

En kommun som år 2013, vid en tillämpning av bestämmelsen om länsvisa skattesatser i 7 § tredje stycket, sammantaget skulle ha fått minskade intäkter från bidrag eller ökade kostnader för avgifter enligt denna lag har rätt till ett bidrag med motsvarande belopp.

12 §

Ett landsting har rätt till ett strukturbidrag enligt följande.

Ett landsting som år 2004 haft en beräknad standardkostnad för små landsting har rätt till ett bidrag med motsvarande belopp.

Ett landsting som *får en bidragsminskning som är större än 0,28 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2005* har rätt till ett bidrag som *motsvarar denna* del av *minskningen*.

Ett landsting som år 2013 *fått strukturbidrag för bidragsminskning* har rätt till ett bidrag motsvarande *den* del av *beloppet som överstiger 0,11 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2014*.

Ett landsting som år 2013, vid en tillämpning av bestämmelsen om länsvisa skattesatser i 7 § tredje stycket, sammantaget skulle ha fått minskade intäkter från bidrag eller ökade

kostnader för avgifter enligt denna lag har rätt till ett bidrag med motsvarande belopp.

13 §

En kommun som får en bidragsminskning har rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som *inte ersätts enligt 11 § tredje stycket och som överstiger 0,08 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2005.*

Införandebidraget skall därefter årligen minska med *0,08 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2005 och utgå längst till och med år 2010.*

En kommun eller ett landsting som får en bidragsminskning har rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger *250 kronor per invånare.*

Införandebidraget ska därefter årligen minska med *250 kronor per invånare till dess det upphör.*

17 §

Avgifter och bidrag beräknas på grundval av antalet invånare i en kommun eller i ett landsting den 1 november året före utjämningsåret och den indelning av kommuner och landsting som gäller vid början av utjämningsåret.

Avgifter och bidrag beräknas på grundval av antalet *folkbokförda* invånare i en kommun eller i ett landsting den 1 november året före utjämningsåret och den indelning av kommuner och landsting som gäller vid början av utjämningsåret, *om inte annat följer av 17 a §.*

17 a §

Beräkningen av strukturbidrag samt standardkostnader för befolkningsförändringar och bebyggelsestruktur för en kommun som sammanläggs med en annan kommun eller flera andra kommuner enligt lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting, ska göras enligt följande.

Den nya kommunens strukturbidrag samt standardkostnader för befolkningsförändringar och bebyggelsestruktur ska, det utjämningsår då indelningsändringen träder i kraft och de därpå följande tre åren, grundas på det högsta värdet på dessa bidrag och kostnader beräknade på grundval av den indelning av kommuner

1. som gäller den 1 januari utjämningsåret, eller

2. som gällde före indelningsändringen, varvid beräkningen ska utgå från de i sammanläggningen ingående kommunernas struktur-

*bidrag samt standardkostnader för
respektive kostnadslag.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om bidrag och avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

BILAGA 5

Reservanternas lagförslag

Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning

*Regeringens förslag**Reservanternas förslag*

7 §

Regeringen fastställer för varje län de skattesatser (länsvisa skattesatser) som ska tillämpas vid beräkning av bidrag enligt 5 § och avgifter enligt 6 §.

De länsvisa skattesatserna ska för bidragsberättigade kommuner fastställas utifrån 95 procent av medelskattesatsen år 2003 och för bidragsberättigade landsting utifrån 90 procent av medelskattesatsen samma år.

För avgiftsskyldiga kommuner och landsting ska de länsvisa skattesatserna i stället fastställas utifrån 60 procent av medelskattesatsen år 2003 för den del av det uppräknade skatteunderlaget som utgör högst 125 procent av den uppräknade medelskattekraften, multiplicerad med antalet folkbokförda invånare i kommunen respektive landstinget. För överstigande del ska den länsvisa skattesatsen fastställas utifrån 85 procent av medelskattesatsen år 2003.

Vid fastställandet av de länsvisa skattesatserna ska hänsyn tas till skatteväxlingar mellan kommuner och landsting i respektive län från och med år 1991.

De länsvisa skattesatserna ska för bidragsberättigade kommuner fastställas utifrån 95 procent av medelskattesatsen år 2011 och för bidragsberättigade landsting utifrån 95 procent av medelskattesatsen samma år som reducerats med 10 procent.

För avgiftsskyldiga kommuner ska de länsvisa skattesatserna i stället fastställas utifrån 85 procent av medelskattesatsen år 2011 och för avgiftsskyldiga landsting utifrån 85 procent av medelskattesatsen samma år som reducerats med 10 procent.

11 §

En kommun har rätt till ett strukturbidrag enligt följande.

En kommun som år 2004 haft en beräknad standardkostnad för svagt befolkningsunderlag har rätt till bidrag med motsvarande belopp.

En kommun som år 2013 fått strukturbidrag för näringslivs- och sysselsättningsfrämjande åtgärder eller för bidragsminskning har rätt till ett bidrag motsvarande den del av summan av dessa belopp som överstiger 0,22 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2014.

En kommun som år 2013, vid en tillämpning av bestämmelsen om länsvisa skattesatser i 7 § tredje stycket, sammantaget skulle ha fått minskade intäkter från bidrag eller ökade kostnader för avgifter enligt denna lag har rätt till ett bidrag med motsvarande belopp.

12 §

Ett landsting har rätt till ett strukturbidrag enligt följande.

Ett landsting som år 2004 haft en beräknad standardkostnad för små landsting har rätt till ett bidrag med motsvarande belopp.

Ett landsting som år 2013 fått strukturbidrag för bidragsminskning har rätt till ett bidrag motsvarande den del av beloppet som överstiger 0,11 procent av det uppräknade skatteunderlaget år 2014.

Ett landsting som år 2013, vid en tillämpning av bestämmelsen om länsvisa skattesatser i 7 § tredje stycket, sammantaget skulle ha fått minskade intäkter från bidrag eller ökade kostnader för avgifter enligt denna lag har rätt till ett bidrag med motsvarande belopp.